

Folkhälsomyndigheten

Podden Liv & Hälsa

Ebola – allvarlig sjukdom som kan orsaka utbrott

[Pernilla Engström, programledare] Ett utbrott av ebola pågår i Demokratiska Republiken Kongo och Uganda. Jag säger välkommen till dig Klara Sondén, du är biträdande statsepidemiolog på Folkhälsomyndigheten.

[Klara Sondén, biträdande statsepidemiolog] Tack!

[Pernilla] Vad betyder det att WHO har förklarat det här ebolautbrottet som ett internationellt hälsohot?

[Klara] Det är den starkaste signalen som WHO kan gå ut med. Att man signalerar att här behöver vi tillsätta resurser, vi behöver samverka internationellt, vi behöver ta det här på stort allvar. Det betyder inte att alla människor i alla länder är under hot, utan det betyder att situationen är allvarlig i den här regionen och att övriga länder behöver vara uppmärksamma, kanske samarbeta och tillskjuta resurser.

[Pernilla] Kan du säga någonting om hur allvarligt det här utbrottet är?

[Klara] Ebola är per definition en väldigt allvarlig infektionsdiagnos. Det är ett jättefarligt virus, det är smittsamt, hög dödlighet. För just den här varianten Bundibugyo så saknar vi både vaccin och läkemedel, så det är en allvarlig situation. Samtidigt så vet vi att det brukar inte sprida sig över flera länder. Det brukar gå att kontrollera, om man bara inför de här smittskyddsåtgärderna och får till en medvetenhet i regionen.

[Pernilla] Du sa att det var smittsamt, hur smittas det?

[Klara] Det smittar via kroppsvätskor, alltså kontakt med kroppsvätskor. Så att det är ju det positiva i den här situationen, att det smittar inte via luften som covid och influensa. Utan man behöver verkligen komma i kontakt med en sjuk person. Och vi har ju sett i tidigare utbrott att till exempel sjukvårdspersonal har ganska hög risk att drabbas. Så att om man tar hand om, i vårdsituationer, ebolapatienter och inte är medveten om diagnosen, då är det väldigt hög risk att man blir smittad. Likaså begravingar är en annan sån där specifik situation där man har sett att individer kan bli smittade, därför att den avlidnes kropp innehåller oerhört mycket virus. Så beroende på hur man tar farväl av de här avlidna personerna, så kan man bli smittad vid begravingen.

[Pernilla] Och om man då blir smittad, vilka är symptomen och hur ser sjukdomsförloppet ut?

[Klara] Inkubationstiden är oftast några dagar, en vecka, kanske. Max 25 dagar. Och sedan får man till en början ospecifika symptom som feber, man kan få magbesvär, lite diarré. Så det kan vara svårt att veta och känna igen några specifika

tecken på just det ebola. Och det är ju en utmaning i den här regionen för sjukvården, att inte veta vad det rör sig om när en sjuk patient kommer till ett sjukhus eller mottagning. Men sen då så kan du gå vidare till ett mer allvarligt förlopp och då kan man ibland få blödarsymptom, alltså man blir lätt blödande i huden eller får inre blödningar. Men också att man blir förvirrad eller får vätskebrist och att andra organ sviktar.

[Pernilla] Och hur kommer det sig att spridningen har kunnat bli så pass omfattande i det här området?

[Klara] Ja, nu är det ju en situation som är under utveckling och utredning. Men absolut, det tyder ju på att det är en ganska omfattande smittspridning som har gått under radarn, sannolikt under flera veckors tid. Och då har man flera smittkedjor och det är svårare att stoppa utbrottet i nuläget. Exakt vad det beror på det är svårt och säga härifrån sett. Diagnostik är viktig. Att man har tester som är tillgängliga och som verkligen detekterar precis den här varianten. Jag vet inte hur det har sett ut, jag vet att Demokratiska Republiken Kongo är ganska drabbat av väpnade konflikter, det är ett fattigt område. Det kan vara flera faktorer som har bidragit.

[Pernilla] Du pratar om den här varianten. Vad kan man säga om den?

[Klara] Ebola Bundibugyo? Det är en ebolavariant som inte har orsakat mer än två utbrott tidigare, till skillnad från de andra som vi har tyvärr fått lära känna i flera också större utbrott. Den är annorlunda än de andra varianterna. Det ett eget virus, även om det är samma virusfamilj, så det innebär ju att man inte kan bara ta det tidigare ebolavaccinet använda i den här situationen rakt av. Annars vad det gäller dödligheten och så, så är det relativt likartat och även symptomen ser ungefär likadana ut, vad vi har sett.

[Pernilla] Och hur agerar Folkhälsomyndigheten i det här läget?

[Klara] Dels har vi en hel del beredskap på plats sen innan. Ebola är ju en sjukdom som klassas som samhällsfarlig enligt smittskyddslagen. Det innebär att vi har mycket åtgärder i verktygslådan som vi skulle kunna ta till om det blev en kritisk situation. Sen har vi diagnostik. Den är redan på plats också i vårt laboratorium här på Folkhälsomyndigheten. Med mera, med mera. Men i nuläget så har vi också varit mycket aktiva med information. Vi uppdaterat flera utav våra hemsidor, till exempel en specifik sida för de som kommer hem från det här området. Frågor och svar, sjukdomsinformation, vi försöker vara tillgängliga gentemot medier och så vidare.

[Pernilla] Vad ska man tänka på om man kommer hem från det här området?

[Klara] Ja, det är alltid bra till att börja med, när man söker sjukvård efter en sådan här resa i centrala delar av Afrika, att berätta att man har varit ute. Så att man kan komma in till sjukvården på ett bra sätt, utan att riskera att smitta ner någon annan.

[Pernilla] Om man har symptom menar du då?

[Klara] Om man blir sjuk efter att man kommer hem, precis så. Och sedan är det upp till vården att sortera de här signalerna, och det börjar ju ofta med ett samtal till 1177.

[Pernilla] Vad skulle du säga, finns det en risk att vi kan få fall här i Sverige?

[Klara] Det finns en liten, liten risk, även om vi hittills aldrig haft något ebolafall i Sverige. De fall som vi har sett i Europa överhuvudtaget, har varit just sjukvårdspersonal som varit ute och verkligen jobbat med ebolapatienter. Enstaka individer har evakuerats för att få vård på hemmaplan.

[Pernilla] Om vi då skulle upptäcka ett fall här i Sverige, finns det beredskap för att ta hand om den personen?

[Klara] Ja, men det gör det. Alla sjukvårdsinrättningar ska kunna göra det första omhändertagandet. Men sen finns det också högspecialiserade sjukvårdsenheter i Stockholm och Linköping som jag har speciell kompetens för att vårda ebolapatienter. Och som sagt tidigare då så har vi diagnostik här vid Folkhälsomyndigheten labb.

[Pernilla] Tack så mycket Klara!

[Klara] Tack själv

[Pernilla] Och vill du som lyssnar höra fler avsnitt av Liv och hälsa så följ oss gärna.